

Egy 60 éve kitelepített nyílt levele a dombrádiakhoz

Kedves Dombrádiak!

Hatvan éve, hogy szüleimmel és nagyanyámmal együtt Budapestről Dombrádra deportált bennünket az akkori hatalom. Én alig öt hónapos voltam, és mit sem sejtettem abból, hogy elvesztettük az otthonunkat, ahová soha többé nem térhettünk vissza. Azt sem fogtam fel, hogy a szüleim attól féltek, hátha majd továbbvisznek minket a Szovjetunióba. Olyan suttogó hírek is terjengtek, hogy a továbbhurcolt családoktól elszakítják a gyermekeiket, akiket állami nevelőotthonokba zárnak, és orosz nevet adnak nekik, hogy szovjet állampolgárrá neveljék őket.

1951. július első napján érkezünk meg Dombrádra, fejenként 50 kiló holmival. A vasútállomásnál az éjfélkor kiértesített és a hatalom által kirendelt nagygazdák lovas szekerei vártak. Minket Mezősi Harsányi János „kulák” gazdához osztottak. Őt és kuláknak bélyegzett családját három kitelepített családdal is büntették egyszerre, akikkel meg kellett osztania a házát. Szüleim elbeszélése szerint János bácsi sötét ünneplő ruhában, hófehér ingben ült a lovas kocsi bakján, ezzel adott tiszteletet a számára vadidegen embereknek, akiket hozzá száműzött a hatalom.

A Sztálin út 152. lett a hajlékunk. Ma ismét Andrassy útnak hívják. A szép portán élt a házigazda a feleségével, valamint leányuk Elza, és a fiúk Barna, a családjával. János bácsit köszönetös Harsányinak is hívták a helybéliek, mert mindenkinek előre köszönt. Unokája, a kis Katika akkortájt született a testvérei: Évike, Zsolt és Ica mellé. Ráadásnak jöttünk hozzájuk még mi, kitelepítettek is kilencen. Ez a zsúfoltság pokollá válhatott volna, de nem így történt. A nagy baj áldást is tud szülni. Minél nagyobb a közös baj, annál több jószág áradhat az emberekből. Velünk is ez történt Dombrádon. Egykori házigazdánk unokaival: Harsányi Évikével és Katival ma is tartom a kapcsolatot. Erre még a nagy Sztálin és Rákosi sem számítottak...

Mi a Harsányi családtól nemcsak fedelet kaptunk a fejünk fölé, hanem otthont, segítséget, jó szót is. Kis kertet is, ahol megtermelhettük az ennivalónkat, mindent, ami a túléléshez szükséges. Pedig őket is folyamatosan büntették, ahol csak lehetett. Nagyon nehéz sorsuk volt. A kuláknak bélyegzett nagygazdák portáin az örökös rendőri zaklatások, ellenőrzések, éjszakai razziák, büntetések mindennaposak voltak. Mégis emberek maradtak. Révész néninél tejet kaptam, ő így segített. Somogyiék vállalták, hogy felnevelnek, ha a szüleimet továbbhurcolják, és engem sikerülne hátrahagyniuk. Többnyire segítő lelkek vették körül a kitelepített családokat, nemcsak bennünket. Dombrád mindannyiunk otthona lett, s nem tudhattuk, hogy meddig.

1952-ben meghalt a nagymamám, és így soha sem tudhatta meg, hogy egy napon mégis elhagytuk Dombrádot. 1953. március 4-én édesapám a recsegő piaci hangszóróból értesült Sztálin haláláról, de még fel sem fogta igazán, hogy mit hall. A piacon az emberek mámoros ujjongásától kísérve valaki örömittasan szájon csókolta őt is. Spontán népünnepély tört ki a rettegett szovjet vezető halála miatt, és mindenki ölekezett, csókolózott.

Nagy Imre miniszter rendelete után, 1953. augusztus 28-án elhagyhattuk Dombrádot, és Budakeszin béreltünk egy kicsi szobát, mert a lakásunkat már elfoglalta a hatalom, oda nem térhettünk vissza. Lassanként minden kitelepített búcsút mondott dombrádi gazdájának, de a fővárosba nem mehettek. Budapestről ugyanis egy háború előtti rendelet alapján kitiltották a száműzötteket. A kitiltást majd csak dr. Antall József miniszterelnök oldotta fel a rendszerváltás után. Búcsút mondott Dombrádnak minden kitelepített, csak az idős Zsombolyai házaspár maradt a községben, mert nem volt hová menniük. S milyen furcsa ajándéka a mi kitelepített és megalázott életünknek, hogy még a kálváriánkat is egy Dombrádról elszármazott vecsési mérnök, Orosz Károly örökítette meg hitelesen a Dombrádi olvasókönyv sorozat V. kötetében.

Kedves Dombrádiak! Köszönöm a már nem élő kitelepítettek nevében is, hogy segítettek nekünk, és azt is, hogy a sorsunkat hitelesen megörökítették az említett helytörténeti könyvben! Talán még élnek Dombrádon, akik emlékeznek ezekre az időkre...

Jakóné Pápay Vratarics Nóra
budapesti zenetanár, egykori kitelepített